

Єгорова О.В.

ДО ІСТОРІЇ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНІХ ЗВ'ЯЗКІВ НГУ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ ст.

У 2009 р. найстаріший вищий навчальний заклад гірничого профілю в Україні, Національний гірничий університет, відзначатиме 110-ту річницю із дня заснування. Прагнення дати оцінку цій події великою мірою активізувало історичні дослідження його діяльності, в якій гідне місце посідає міжнародна галузь. Значного імпульсу її розвитку надало ще святкування сторічного ювілею, що відкрило для університету нові можливості. Враховуючи, що для міжнародної сфери відрізок часу між двома ювілеями ознаменувався принципово новою якістю, постає проблема виявлення особливостей розвитку міжнародних освітніх зв'язків періоду кінця ХХ – початку ХХІ ст., який для НГУ актуалізувався як 1999 – 2009 рр.

Святкування сторіччя позначило певний історіографічний рубіж висвітлення історії різних аспектів життя університету. До цієї події була підготовлена серія ювілейних видань, представлених здебільшого публіцистичним або науково-популярними матеріалами. Серед них були й присвячені міжнародній діяльності окремі глави ювілейних збірників, статті в газетах і журналах. Інформаційно важливою для виявлення стану міжнародної галузі Університету на кінець ХХ ст. стала стаття начальника Управління міжнародних зв'язків НГУ, професора М.В. Рогози, написана у формі аналітично-статистичного звіту [35]. Вона є своєрідною точкою відліку для розв'язання проблеми шляхом порівняння з наступними матеріалами.

Література з проблеми досліджуваного періоду має специфічні особливості. Вона в основному охоплює статті публіцистичного характеру. В науково-популярному щомісячнику «Бористен» та у газеті «Вісник Національного гірничого університету» регулярно відображаються окремі події і рідше – узагальнення існуючих міжнародних контактів з окремою країною. Через жанрову однорідність матеріалів можливою їх класифікацією є виділення груп статей за тематичною ознакою. Найбільшу групу складає німецька тематика [13; 20; 21; 34; 36-39; 40; 44; 45]. Також можна виділити польську тему [3; 9; 19; 23; 30; 32; 41], французький напрям [22; 42], зв'язки з США [4-6; 25], співробітництво з іншими країнами [7; 10; 12; 14; 43; 46-47], загальні аспекти міжнародної діяльності [1; 11; 15; 16; 18; 24; 26; 48-49]. Окрему увагу слід приділити Болонському процесу, в якому НГУ виступає серед найактивніших в Україні вищих на-

вчальних закладів [17; 31; 38]. Наявний доробок свідчить про систематичне висвітлення конкретних подій і тем міжнародного життя Університету. Натомість відсутнє наукове узагальнення перебігу змін міжнародних освітніх зв'язків НГУ кінця ХХ – початку ХХІ ст.

При написанні статті були використані джерела, які мають виключно діловодний характер. Це – звіти ректора НГУ, академіка НАН України Г.Г. Півняка про діяльність за різні роки, матеріали серпневої наради НГУ за 2003 р. Вони зберігаються в бібліотеці НГУ [8; 27-28; 2].

Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. у тоді ще Національній гірничій академії України існувала розвинена міжнародна інфраструктура. Академія увійшла до складу відомих міжнародних організацій, мала зв'язки з відомими університетами, промисловими організаціями, діловими колами, науково-технічними центрами, відділеннями академії наук. Серед найважливіших партнерів названі такі: в Європі – Рейн-Вестфальський, Берлінський та Бранденбурзький університети (ФРН) і Краківська гірничо-металургійна академія (Польща), в Азії – три китайських університети, в Північній Америці – університет Альберти (Канада) та Вища гірничо-технічна школа Колорадо і Каліфорнійський Пітцер-Коледж (США) [29, с. 48]. Для подальшого вдосконалення співробітництва, обміну досвідом та гуманізації інженерної освіти було створено міжнародні освітньо-культурні центри: Українсько-Американський лінгвістичний центр (1995 р.), Українсько-Німецький культурний центр (1997 р.), Центр мовної підготовки (1998 р.).

Заходи з приводу сторіччя Університету сприяли активізації міжнародних відносин. Важливу роль у цьому процесі відіграли VIII Міжнародний симпозіум з планування гірничих робіт MPES-99 і I Міжнародний симпозіум з екологічних та економічних проблем у гірництві MEEI-99 (червень 1999 р.). В їх роботі взяли участь представники більш ніж 30 країн світу. Результати активної позиції Університету далися взнаки вже в наступному, 2000 році. Протягом року в НГУ побувало шість посольських делегацій різних країн, і в подальшому динаміка відвідин Університету закордонними делегаціями високого рівня не знижувалася, що відображено у звітах [27, с. 27; 8, с. 13]. Цей чинник позитивно вплинув на встановлення нових зв'язків, збагачення партнерства новими формами. За десятирічний період зміни торкнулися академічних обмінів, проявом чого стало зростання участі фахівців та студентів у викладанні та навчанні за кордоном.

Академічні обміни в НГУ здійснювались ще у другій половині 90-х рр. До найбільш масштабних заходів належали семінари з сучасних проблем менеджменту, маркетингу, підготовлені в різні роки спеціалістами Американського корпусу експертів-добровольців, лекції й семінари для гірничого і геологорозвідувального факультетів, проведені фахівцями Краківської гірничо-металургійної академії, професорами Бранденбурзького технічного університету. Представники Корпусу Миру (США), Служби старших експертів (ФРН), викладачі з Великої Британії по лінії різних програм влаштовували навчальні заходи в основному лінгвістичного спрямування [35, с. 79]. Такі обміни переважно мали односторонній характер, що проявлялося у відвіданні Університету іноземними фахівцями та запровадженні ними різноманітних форм навчання для студентів, аспірантів, професорсько-викладацького колективу НГУ. Закор-

донні поїздки за програмами академічних обмінів для учасників навчального процесу в Гірничому університеті на той час мали поодинокий характер.

Починаючи з кінця 90-х рр. індивідуальна мобільність почастишала, її особливістю ставало залучення коштів різних донорських організацій. Так, на закордонне стажування за різними програмами отримували гранти викладачі: Н.М. Ігнатова, Г.Д. Уманець, І.А. Яременко (1999 р., ФРН), доцент Н.В. Ченцова (ФРН, 2000 р.), асистент О.С. Ковров (США, 2002 р.), професор С.І. Кострицька та старший викладач І.І. Зуєнок (Велика Британія, 2003 р.), доцент Р.О. Дичковський (Польща, 2006-2007 рр.), доцент Л.О. Колісник (Польща, 2008-2009 р.) тощо. Окрім цього, фахівці Університету постійно відвідували з діловими і робочими візитами університети і установи Німеччини, Франції, Великої Британії, Швейцарії, Швеції, Нідерландів, Китаю, Польщі, Румунії, Єгипту, Росії, Білорусії, Молдови, Узбекистану.

Разом з тим, зростала участь іноземних викладачів у навчальному процесі НГУ. Про це свідчать звіти ректора за 1998-2003 рр. та 2007 р. [27, с. 28; 28, с. 155]. Розвиткові контактів сприяли міжнародні освітні центри, до яких з 2000 р. приєдналися Українсько-Іспано-Латиноамериканський центр та Центр Українсько-Польського співробітництва. На їх базі та кафедрах проходили регіональні симпозиуми, конференції, виставки, різні культурно-освітні заходи. У цих структурах системну викладацьку роботу здійснювали спеціалісти із провідних закордонних вищих навчальних закладів і установ, а також представники міжнародних фондів: фахівці Служби старших експертів, Гете-інституту, Фонду ім. Р. Боша, Служби DAAD, Фонду Фулбрайта, Корпусу Миру, Британської Ради тощо.

Однак більш продуктивною ставала академічна мобільність, що здійснювалася в межах спільних освітньо-наукових проектів, адже вона є набагато масштабнішою. Для реалізації подібних програм Гірничий університет активно використовував мережу налагоджених стабільних зв'язків із закордонними партнерами, урізноманітнював форми співпраці та переводив їх у площину нової якості.

Першим системним заходом щодо покращення стану студентської мобільності став спільний «Міжнародний навчальний курс. Екологічний і ресурсний менеджмент», здійснюваний з 1998 р. за рахунок урядових коштів ФРН. Згідно з проектом студенти Гірничого університету щорічно навчаються у Бранденбурзькому технічному університеті (БТУ). Водночас співробітництво збагачується новими видами діяльності. Так, починаючи з 2001 р. студенти БТУ мають можливість проходити геолого-екологічну практику в НГУ, на Орджонікідзевському ГЗК і підприємствах Республіки Крим [27, с. 29]. В рамках проекту у вересні 2007 р. спеціалістами Бранденбурзького технічного університету успішно проведено міжнародну літню школу «Екологічна оцінка: оцінка впливу навколишнього середовища та стратегічна екологічна оцінка», грант для якої отримано від німецької служби академічних обмінів DAAD [28, с. 143].

Протягом десятиріччя якісно змінилися відносини НГУ з Ройтлінгенським університетом техніки і економіки, які розпочиналися у 1998 р. підписанням договору про співробітництво. У 2003 р. фахівці кафедри автоматизації і комп'ютерних систем НГУ на запрошення партнерів з Ройтлінгену взяли участь у спільному міжнародному проекті зі створення віртуальних навчальних лабо-

раторій з використанням сучасних INTERNET технологій. З вересня 2004 р. у двох університетах впроваджується підготовка магістрів за напрямом «Мехатроніка» за спільними навчальними програмами [8, с. 13].

Істотні зміни відбулися у співробітництві з Технічним університетом «Фрайберзька гірнична академія» (ФРН). Завдяки освітньо-науковим домовленостям протягом липня-серпня 2004 р. 28 студентів, аспірантів академії змогли побувати на практиці на гірничих підприємствах України [8; 13]. Фрайберзька академія надає ряд стипендій на навчання в аспірантурі та стажування для молодих фахівців і докторантів НГУ.

Для підвищення кваліфікації своїх випускників, надання їм можливості працювати у сучасному технологічному середовищі, Університет налагоджує контакти з урядовими та підприємницькими структурами, неурядовими організаціями інших країн. У вересні 2007 р. на базі НГУ відбувся спільний Німецько-Український коопераційний захід «Отримання переваг шляхом міжнародних контактів», проведений за участю та підтримкою Федерального міністерства економіки Німеччини, Посольства ФРН в Україні, Мережі міжнародної технологічної кооперації AiF, представників ділових кіл Німеччини. Подібний захід було проведено й у жовтні 2008 р. Головна мета цих заходів – налагодження співробітництва між керівниками підприємств країн, які працюють у різних технологічних галузях [20, с. 16].

Досягнуто домовленості про співробітництво з Торгівельно-промисловою палатою Землі Саксонія-Ангальт (Магдебург, Німеччина). Під час перебування її делегації в НГУ 18-19 листопада 2008 р. було узгоджено певні спільні програми. За ними студенти-старшокурсники та випускники зможуть проходити стажування на підприємствах високих технологій Землі Саксонія-Ангальт, виконувати експертизу та спільні науково-технічні проекти на замовлення німецьких підприємств.

До числа найважливіших партнерів НГУ належать вищі навчальні заклади та установи Польщі. На основі укладених угод з Головним інститутом гірничої справи (ГІГС), Інститутом геомеханіки Польської академії наук, Вроцлавською політехнікою, Вищою банківською школою Вроцлаву тощо розробляються спільні підручники, наукові та освітні проекти, проводяться стажування, конференції, організовуються студентські практики.

З часом міцнішає заснована на давніх зв'язках і спільних наукових інтересах співпраця НГУ з НГУ «Краківська гірничо-металургійна академія». Серед масштабних освітніх проектів – здійснення студентського стажування. У червні-липні 2006 р. група студентів НГУ перебувала на практиці в Краківській академії, а весною 2007 р. відбувся візит польських студентів гірничого факультету у відповідь [3, с. 8].

Влітку 2008 р. проходило стажування восьми студентів Вроцлавського технічного університету. Вони приїхали до Гірничого університету разом з керівником доктором Зеноном Окрашевски на основі угоди, укладеної у квітні цього ж року між Електротехнічним факультетом Вроцлавського технічного університету та Інститутом електроенергетики НГУ [41, с. 3].

Дедалі більш системним стає залучення донорських коштів для поширення освітньої мобільності та участі в спільних проектах. У 2003 р. Університет став партнером міжнародного проекту „Бізнес-менеджмент освіта в Україні” (2003-2007 рр.). Він здійснюється за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку [24]. З жовтня 2004 р. НГУ став одним із учасників розробленого спільно НАТО і Британською Радою в Україні проекту мовної підготовки звільнених у запас військовослужбовців. У серпні 2007 р. Інститутом економіки НГУ отримано грант «Міжнародного Вишеградського фонду», завдяки чому з 2008 р. здійснюється освітній проект отримання студентами магістерської освіти у Вроцлавській вищій банківській школі.

Важливе місце у співпраці Гірничий університет приділяє країнам СНД. У 2006 р. підписано угоду про співробітництво з Міністерством інформаційного розвитку Республіки Молдова (MIRPM) та НГУ щодо підготовки молодих спеціалістів та розробки сучасних проектів у галузі інформаційних технологій. На основі угоди двоє аспірантів факультету інформаційних технологій влітку 2007 р. пройшли стажування в MIRPM [28, с. 146].

Сучасна інженерно-технічна освіта передбачає підготовку фахівців, обізнаних із середовищем інтегрованих систем автоматизованого конструювання. Ця потреба враховується в Університеті і стає невід’ємною складовою міжнародного співробітництва. У 2004 р. механіко-машинобудівний факультет отримав від компанії SolidWorks Russia безкоштовно ліцензований програмний продукт на 30 робочих місць з мережним доступом для використання в навчальному процесі (SolidWorks – програма тривимірного комп’ютерного дизайну механіки. Solid Works Russia – компанія, що здійснює цільову програму легалізації програмного забезпечення SolidWorks) [8, с. 14]. За наказом МОН України від 27.02.2006 в НГУ було відкрито Навчальний центр за технологіями CAD/CAM/CAE/PDM та CALS. Це відбулося на базі кафедри гірничих машин та інжинірингу, яка вперше серед ВНЗ країн СНД отримала сертифікат – Авторизований навчальний центр SolidWorks Russia. Вже у 2006/2007 навчальному році відбувся випуск 52-х гірничих інженерів-механіків із сертифікатами SolidWorks Specialists, що підтверджує кваліфікацію інженера у галузі відповідних комп’ютерних технологій [28, с. 146].

Наявність досвіду реалізації освітньо-наукових програм сприяла створенню у 2007 р. першого в Україні Науково-освітнього центру (НОЦ) як гранту Фонду цивільних досліджень і розвитку CRDF (США), МОН та НГУ. НОЦ є структурою, яка сприяє спільній реалізації освітніх і наукових проектів у сфері фундаментальних і прикладних наукових досліджень із залученням провідних вчених університету, докторантів та аспірантів з проблеми «Стійкість геотехнічних систем: процеси, явища, ризики» [28, с. 147].

Поширюється участь Університету в багатьох престижних міжнародних освітніх і наукових організаціях. Так, на 2007 р. Університет став членом Міжнародного товариства з інженерної педагогіки IGIP, Європейського товариства з інженерної освіти SEFI, Міжнародної асоціації з економії електроенергії IAEE, Міжнародного товариства зі збагачення корисних копалин, Міжнародного товариства з геомеханіки ISRM, Міжнародної конфедерації маркетингу, Україно-

Польсько-Американського консорціуму з вдосконалення бізнес-освіти CEUME, Всесвітнього гірничого конгресу, Європейської мережі гірничих, металургійних та нафтогазових університетів і багатьох інших. Прийнято позитивне рішення щодо прийняття НГУ до «Мережі університетів країн Чорноморського регіону (BSUN)». У 2007 р. Університет увійшов до складу Міжнародного університету ресурсів (IUR), метою якого є розширення міжнародної діяльності й мережі співробітництва [28, с. 143].

Стратегічним напрямком розвитку міжнародної діяльності НГУ стало приєднання до Болонського процесу. У квітні 2004 р. в НГУ відбувся міжнародний семінар «Гарантії якості, європейська система передачі і накопичення кредитів та практика імплементації Болонського процесу в різних європейських країнах», який було проведено за участю МОН України та експертів Ради Європи. Найпомітнішою подією також стало підписання ректором Г.Г. Півняком Великої хартії університетів 18 вересня 2008 р., завдяки чому університет приєднався до співдружності провідних університетів Європи [17, с. 5].

Таким чином, міжнародні освітні зв'язки НГУ кінця ХХ – початку ХХІ ст. характеризувалися системністю, розмаїттям форм, збільшенням кількісних показників. Наявною була тенденція зростання індивідуальної мобільності викладачів Університету за рахунок коштів донорських організацій. Зростанням кількісних показників відзначилася участь іноземних фахівців у навчальному процесі НГУ. Їх викладанням були охоплені всі галузі спеціалізації – від технічних до лінгвістичних і гуманітарних.

Важливою лінією міжнародної діяльності було зміцнення контактів із стратегічно важливими партнерами Університету за рахунок урізноманітнення форм, поширення та трансформації зв'язків у нову якість, що здебільшого проявлялося у реалізації спільних науково-освітніх проєктів. Означений період характеризувався їх системним впровадженням, використанням коштів міжнародних освітніх фондів та підтримкою МОН України, і – якісно новим станом – заснуванням першого в Україні Науково-освітнього центру.

Суттєвою особливістю міжнародної діяльності університету стало налагодження й підтримка партнерських мереж із закордонними урядовими й діловими колами, підприємствами і неурядовими організаціями. Завдяки цьому зміцнюється взаємовигідна праця, вдосконалюється освіта студентів, здійснюється підвищення кваліфікації випускників на високотехнологічних підприємствах та в наукових центрах.

Міжнародні освітні зв'язки НГУ розвиваються з урахуванням світових інтеграційних процесів та відповідно до підтримуваного Україною Болонського курсу. За період кінця ХХ – початку ХХІ ст. університет поширив участь у престижних міжнародних освітніх організаціях і започаткував Міжнародний університет ресурсів (IUR) – новітню сучасну форму міжнародного співробітництва. Високі показники міжнародної освітньої діяльності університету є результатом розвиненої інфраструктури Управління міжнародних зв'язків та ефективного менеджменту сфери зовнішньої діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Андрущенко Наталія. Вугільна проблема хвилює увесь світ // Бористен. – 2006. – №10. – С. 5.
2. Виступ проректора з міжнародних зв'язків НГУ професора О.М. Шашенка на серпневій нараді колективу // Матеріали серпневої наради професорсько-викладацького складу Національного гірничого університету (30 серпня 2003 р.). – Д.: Національний гірничий університет, 2003. – С. 44-50.
3. Дембінський Бартош. Dnipropetrowsk naszym przyjacielem jest Дніпропетровськ – наш друг // Бористен. – 2007. – №8. – С. 8.
4. Єгорова Олена. Пізнаємо світ, світ пізнає нас // Бористен. – 2003. – №10. – С. 8-9.
5. Єгорова Олена. Як радить Дебора Вілкінсон (огляд перебування професора програми Фулбрайт Дебори Вілкінсон у НГУ) // Вісник Національного гірничого університету. – 2003. – №4. – С. 4.
6. Єгорова Олена. Як у НГУ підтримують зв'язки з американськими партнерами // Бористен. – 2004. – №3. – С. 6-7.
7. Єлінов Іван. Віковим традиціям – міцніти // Бористен. – 2007. – №2. – С. 2.
8. Звіт академіка НАН України, професора Г.Г. Півняка на посаді ректора Національного гірничого університету за 2004 р. – Д.: Національний гірничий університет. – 2004. – 32 с.
9. Інтерв'ю з професором Дудлею М.А. записала Шабета В.В. «Gornictwo nas ednaє» // Бористен. – 2002. – №11. – С. 1.
10. Інтерв'ю кореспондента Васіної О. з директором УАЛЦ Устиною Р.Х. I HOLA, AMIGOS // Бористен. – 2000. – №12. – С. 7.
11. Інтерв'ю кореспондента Швець-Васіної О. з першим проректором НГУ Піловим П. Подальший розвиток міжнародного авторитету гірничої справи // Бористен. – 2001. – №3. – С. 3-4.
12. Інфоцентр НГУ. Китайські гірники удосконалюють знання // Бористен. – 2006. – №6. – С. 11.
13. Інфоцентр НГУ. Випускники НГУ можуть працювати в Німеччині // Бористен. – 2008. – №12. – С. 2.
14. Інфоцентр НГУ. До нових вершин // Бористен. – 2006. – №11. – С. 29.
15. Інфоцентр НГУ. Іноземні мови – шлях у європейську спільноту // Бористен. – 2008. – №10. – С. 2.
16. Інфоцентр НГУ. Міжнародний Гірничий форум -2008. // Бористен. – 2008. – №11. – С. 5.
17. Інфоцентр НГУ. Національний гірничий університет приєднався до співдружності провідних університетів Європи // Бористен. – 2008. – №10. – С. 5.
18. Інфоцентр НГУ. НГУ ввійшов до складу Міжнародного університету ресурсів // Бористен. – 2007. – №12. – С. 8.
19. Інфоцентр НГУ. Світ пізнає нас, ми пізнаємо світ // Бористен. – 2006. – №6. – С. 11.
20. Інфоцентр НГУ. Українсько-німецькі коопераційні зустрічі в НГУ // Бористен. – 2008. – №11. – С. 16.
21. Інфоцентр НГУ. Фрайберзькі студенти задоволені практикою // Бористен. – 2004. – №10. – С. 1.
22. Ліпатнікова Ксенія. Випускник Сорбонни: «НГУ нагадує італійський собор» // Бористен. – 2004. – №3. – С. 1.
23. Михайлова-Тимковська Ірен. Warto kochac nas // Бористен. – 2001. – №7. – С. 1.
24. Національний гірничий університет, 25 кроків у нове тисячоліття. – Дніпропетровськ. – Національний гірничий університет, 2004. – 256 с.
25. Нікітіна Вікторія. Де вивчати англійську // Бористен. – 2007. – №5. – С. 19.
26. Півняк Г.Г. відповідає на запитання кореспондента «12 років у міжнародному товаристві з інженерної педагогіки» // Бористен. – 2006. – №10. – С. 1-2.
27. Півняк Г.Г. Звіт про діяльність за 1998-2003 рр. на посаді ректора Національного гірничого університету. - Д.: Національний гірничий університет, 2008. – 39 с.

28. Півняк Г.Г. Звіт про діяльність НГУ за 2007 рік. – Дніпропетровськ: НГУ, 2008. – 180 с.
29. Півняк Г.Г. Відома в Україні, визнана в світі // Освіта і наука – національні пріоритети (статті, інтерв'ю, доповіді, виступи). – Дніпропетровськ. – НГУ. – 2002. – С. 45-48.
30. Півняк Г.Г., Бондаренко В.І., Бузило В.І., Дичковський Р.О. Пізнаємо світ, світ пізнає нас // Бористен. – 2006. – №4. – С. 1-3.
31. Півняк Г.Г. розповідає про реалії Болонського процесу в інтерв'ю, записаному Черевко Н.І. // Бористен. – 2004. – №5. – С. 4.
32. Півняк Галина, Брега Людмила. Краків – Дніпропетровськ: партнерство в галузі освіти // Бористен. – 2003. – №5. – С. 1-2.
33. Прес центр НГУ. Майбутнє починається сьогодні // Бористен. – 2003. – №4. – С. 2.
34. Прес центр НГУ. Фрайберзькі студенти задоволені практикою // Бористен. – 2004. – №10. – С. 1.
35. Рогоза М.В. Ми пізнаємо світ, світ пізнає нас // Науковий вісник НГУ. – 1999. – №1. – С. 79-81.
36. Рогоза Михайло. Міхаел Шмідт – почесний доктор НГУ // Бористен. – 2005. – №6. – С. 1.
37. Рогоза Михайло. Німецький вектор НГУ // Вісник НГУ. – 2005. – №3. – С. 2.
38. Рогоза Михайло. Україна-Німеччина: співпраця у сфері освіти відповідно до принципів Болонської декларації // Бористен. – 2004. – №6. – С. 5-7.
39. Рогоза Михайло. Україна-Німеччина: спільні інтереси // Бористен. – 2005. – №12. – С. 2.
40. Розмову з професором Ткачовим В.В. записала Черевко Н.І. У Ройтлінгені переконалися: з нами можна працювати // Бористен. – 2002. – №3. – С. 3.
41. Соболь Ірина. На стажуванні - поляки // Бористен. – 2008. – №8. – С. 3.
42. Тимонюк Галина. Україна-Франція: співробітництво у сфері освіти // Бористен. – 2004. – №8. – С. 4-5.
43. Хоменко Юрій, Пашко Анатолій, Єгорова Олена. Китайській мудрості не загрожує сучасна цивілізація // Вісник НГУ. – 2002. – №21-22. – С. 4-5.
44. Шабетя Валентина, Солодянкин Олександр. Вчені двох країн навчаються на колоквіумі // Бористен. – 2008. – №6. – С. 2.
45. Шабетя Валентина. В Україну... - за конкурсом // Бористен. – 2001. – №9. – С. 4.
46. Шабетя Валентина. Дні дружби «Ангола – Україна» - є // Бористен. – 2001. – №10. – С. 9-10.
47. Шабетя Валентина. Зустріч з послом // Бористен. – 2002. – №5. – С. 2.
48. Шабетя Валентина. Новітні прилади для кафедри електропривода // Бористен. – 2006. – №12. – С. 30.
49. Шабетя Валентина. Посланець Швеції в НГУ // Бористен. – 2002. – №10. – С. 1.